

zaklad iz jame. Pojdi po kozla, jaz bom pa ta čas vrv krog zaklada ovezel, da ga premakneva.“

Mihec se splazi v Rožekarjev hlev in pritira za roge velicega kozla, ki se je meketaje nekaj časa ustavljal, ko ga pa je fant jel nabijati po rebrih, vdal se je ter šel izvleči nesrečni zaklad. — Pa bodi si, da je bil Rožekarjev kozel premočen, ali pa je bil zaklad prelahek; kajti v Kosabrinovo začudenje izvlekel ga je kar sam brez vse teže iz jame.

Tu je ležalo sedaj Kosabrinovo edino upanje! V duhu je že videl, kako moško bode znanprej stopal po vasi, še pogledal ne bo nobenega sosedu, posebno pa krčmarja, ki ga je večkrat pod kap pahnil iz svoje hiše, kedar ni imel borov, da bi bil plačal. — O, kako so se mu samih želja oči svetile, s kakim veseljem je pogledoval pred seboj ležeči zaklad, ko bi le tako ne smrdel ne!

„Jé-te, Kosabrin,“ pravi Mihec, ki se ni mogel zdržati, da ne bi potipal izkopanega zaklada, „to je vendar čudno, da je zaklad tako mehke, smrdi pa, kot bi dihurja drl. — Fej! kako vdarja v nos!“

„Ti govoriš, ki ne veš, prismođa,“ modruje črevljár; „kaj ti nisem že pravil, da škrt ali rogaček, kakor se mu že pravi tistemu možičku, ki zaklade varuje, denarje navadno v kako drugo stvar spremeni, ako jih kdo najde, da bi ljudi preslepil, čez kaj časa pa se zopet spremení v prejšnjo podobo; če se ne motim, o enih kvatrah. — Naj le smrdi, nama bo pa potlej bolj dišalo. — Sedaj pa glej, da kozla brž domu odpraviš, sicer naji bi kdo zasačil in vsa najina poskušnja bila bi ob tlá!“

„Čakaj! nekaj te moram še prašati: koliko bova pa imela vsak tega zaklada?“

„Tega sedaj ne morem še razsoditi, ker ne vem koliko je.“

„Vsak pol, ne?“

„Si ga videl norca? vsak pol! Jaz sem trikrat toliko delal, kot ti, iznašel sem ga prvi in brez tebe bil bi ga lahko izkopal. Saj nisi bil sploh za drugega tukaj, nego v spodtiko, sedaj bi pa rad ravno toliko imel, kot jaz. O, tako še ne greva! — Boš že dobil svoje, več, nego misliš, sedaj pa glej, da kozla spraviš v hlev.“

Med tem pogovorom zalaja pes in gromoviti glas čuje se blizu nju: „Le počasi, bratec, koj smo skupaj? — Ti nestranska prikazen ti! Ni dovelj, da sta mi že delj časa kradla kumare in naj boljše zelnate glave, sedaj sta se pa spravila še nad mojega kozla! — Jaz vama jo bom nakanil, da bosta pomnila.“ — In pri tej priči stoji pred njima možek v dolgi suknji in kosmato kučmo na glavi, koje uhle so mu segale po ušesih in zakrivale večidel obraz, da so se mu samo oči svetile iz njega. —

Mihec zbeži; Kosabrina pa, ki ni imel časa uteči, jame prišlec neusmiljeno opletati z debelo palico. — „Miha! pomagaj! — Slišiš!“ je kričal črevljár na pomoč, ali v tem trenutku je jel tudi fant cviliti. Velik, kodrast pes ga je popadel za hlače in nru jih vse razporjal. Z veliko silo se ga ubrani, potem pa teče na vso moč po gozdu, ne mené se za črevljárja, kaj se godi z njim.

Prišed do ceste, vsede se ves spehan na bližnjo mejo in pazno posluša, če se nikdo ne bliža, pa hvala Bogu! psa ni bilo več čuti in tudi Kosabrinovega vpitja ne. — Sedaj šele je jel Mihec milo zdihovati in solzé so se mu vdirale po licu, debele kot bob, videti hlače

vse raztrgane in nogé krvave. „Ti lažnjivi Kosabrin,“ grozil se je, „nikdar več me ne bodeš oplahtal, da bi šel s teboj zakladov iskat! Nikdar več ne bova prijatla, če bi mi ne vem kaj obetal, še poznati te nočem več! — O, kako me boli! ta prebiti pes me je oklal.“

Sedaj jo pripelje po česti od druge strani tudi Kosabrin. „Mihec! — Mihec! — kaj si ti?“ jame polglasno klicati, ko zapazi dečka ob cesti. „O, čast bodi Bogu, da sem še živ in zdrav! Nikdar še nisem toliko molil, kot necej, saj pa je bilo tudi treba. Ta prebiti škrt bi me bil kmalo zadušil. Naj prej me je napletal s cepcem, da sem vém da ves črn po plečih, potlej mi pa zasadi kremplje za vrat in tako me je mekastil, da so mi kosti pokale. In ti Mihec mi nisi pomagal! ko sem te vendar prosil za vse križe in težave.“

„Naj bi te bil zadušil, saj bi bilo prav. Kdo pa je meni pomagal, ko me je pes oklal in mi hlače razporjal? — Ti si goljuf, zraven pa neumen in zabit; nikdar več me ne boš izpeljal na led.“

„Kaj praviš, fante? Jaz goljuf? neumen? — Da mi kaj tacega več ne zineš! — Kaj mar nisva dobila zaklada? Ti, ti si vse spačil, mlečnik, ker si jezik stegnil, preden je polnoč odbila, zato naju je pa škrt naklestil. Saj sem že prej vedel, da ne bo nič prida. O, da bi bil sam šel! Sedaj je vse preč, — vse: moj zaklad, moje prihodnje brezskrbno življenje; o, kako bom neki krčmarjem dolgé poplačal!“

Tako je tarnal Kosabrin in tipal lahno po ramah, kamur so prej padali trdi udarci, Mihec pa jo je pobral tiho domu, še „lehko noč“ ni rekel svojemu pajdašu, takovo srd je imel proti njemu.

(Dalje prihodnjič.)

Kteri dnevi v tjednu so bili paganskim Slovenom prazniki?

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Kakor so starodavnim Germanom bili nekteri dnevi v tjednu sveti, in imajo imena po božanstvih, ktera so se oni dén častila, postavim: Donnerstag po časti boga groma — Donara, Freitag po boginji Freji, Sonntag po božanstvu solca, tako so tudi stari Sloveni nektare dni v tjednu posebno častili, in imena dnevov so postala boginjami. Sloven je razun nedelje ponedeljka in srede, vse druge dneve poznamoval s številkami, zato mu je vtorek, torek — vtorec ali drugi dan, četrtek — četrti, petek — peti den v tjednu. Tretji den v tjedni je imenoval sredo, ker pade v sredino tjedenskega časa. Nar veči praznik mu je bila nedelja; Sloven ta den imenuje zarad tega s tim izrazom, ker ta den ni delal, nego je praznoval. Bil je posvečen božanstvu trvednemu — Triglavu, ktero je bilo solnce, in posebno mladoletno in letno solnce je stari Sloven častil z vso slovesnostjo, in Jurjevo nedeljo imenoval malo nedeljo, kresno pak: veliko nedeljo. Zato že sedaj cerkve, sveti Trojici posvečene, se na Stírskem velé: mala in velika nedelja. Nedeljo so si toraj mislili ali kot ženo ali pa kot devico. Posebno nedelja po rojenji mesca je še sedaj Slovenu sveta, in on jo imenuje: mlado nedeljo. Sbrin to nedeljo na pomoč kliče, prosivši:

Mili Bože i nedelja mlada!

Mili Bože pomози svakome.

Čeh pa še pozdravlja prijatelja s pozdravom: Pozdrav te Báh, Neděle svata, i Duh svaty! Nedeljo po godu sv. Ilija imenuje Srbin: „carica nedelja nad dvanajset nedelja,“ kar pričuje, da so v oni dobi poganski Srbini poseben velik praznik obhajali. Prvi dan po nedelji veli se ponedeljek, o tem dnevu ni nikakšnega sledu, ka bi ga bili posebno obrajali, ali drugi dan po nedelji — vtorek je bil zopet nekakšni boginji posvečen, ker še slovenske pravljice dosti vedô pripovedati o mythičnem bitju: Torka ali Torklja. To mythično bitje ni bilo prijazno, ker vtorek še den denesnji nočejo Sloveni kaj posebnega početi in pravijo, da Torklja vse zmoti, posebno na dilah rada vse premeče in potere. Mislil bi, da je Torklja enaka z Ježibabo — Jagobabo, ker kakor Jagababa tudi Torklja prinese otrokom železne zobe. Otroci vržejo izpaden zob v mišjo luknjico in kričijo: Torklja, jaz ti dam koščeni zob, daj mi za nja železnega. Torka, Torklja je toraj priimek boginje, kateri je bil vtorek den posvečen.

Tudi tretji den v tjednu je bil nekakšni boginji posvečen, in mislim da boginji zori-zarji. Prosto rusko ljudstvo ima še denes navado, vtorek večer, ko se spat leže, moliti: „Matuška Sereda pomogi mně, čtob' zavtra vstat' poranije.“ Slovenske matere verjejo, da otroci, kateri se vsredo vležejo, radi zgoda vmrjejo, da jih sredi odnese na morje.

O četrtku ni nič znanega, da bi ta den bil kakošnemu bogu posebno posvečen, vendar petek je koben dan. V petek ljudi ne začnejo radi nikakšnega imenitnega posla. Srbske in ruske narodne povesti in pesme govore: o sveti Petki — Pjaticnici. Iz vseh basenskih ostankov spoznamo, da je v Petki — Pjaticnici osebljena boginja: Morana, Morena, boginja smrti. V petek se ne smejo otrokom nohti rezati, pravijo slovenske matere, ker bajé potlam otroci ne morejo v nebesa. V tej poveri imamo še ostanek paganskega mišljenja, po katerem so umrli mogli plaziti na stekleno goro, ktera je tako polzka, da se moreš z nohtmi prijemati, ako hočeš do vrhunca priplaziti, zato so severni Slovani devali v grob medvedove parklje, naj bi se umrli, plazéči na stekleno goro, z njimi poprijemali. Stekljena gora je nebeški raj, in pod stekleno goro imajo se razumevati svitli oblaci, za katerimi so si starodavni narodi mislili stanovališča blaženih. Celo Rumunji (Vlahi), kateri niso samo dosti besed si izposodili iz slovenskega jesika, nego tudi obilo slovenskih vraž, imajo svoje pravlice o: „Maica Merkuri“ = Majka Torklja = o „Maica Vinire“ — Majka Petka, in: „Maica Dumineca“ to je: Majka Nedelja. Vuk pravi, da srbsko ludstvo ima sveto Petko za nedeljino majko. Ako je sveta nedelja osebljena solnce, ter je v Petki skrita boginja temnih oblakov, iz katerih se solnce narodi, toda so tudi Sloveni častili solnce možkega in ženskega spola, kar nahodimo tudi pri Judih in Germanih.

Solnce devica se je po mišljenjih paganskih ruskih Slovenov omožila s mesencem, kar pričuje sledeča narodna pesem, ktero v izviru sem postavimo, ker jo lahko razumi vsak Slovenec:

Oj na rijecje na gosocje, *)
Tam plavaje klenov listok,
Na tom listku napisano
Tri pismečka.

*) Po naše: Oj na reci na gosečji.

Prve pismo — jasen mjesjac,
Druge pismo — jasne solnce,
Tretje pismo — jasni zori.
Jasnij mjesac — sam gospodar
Jasne solnce — ego ženka,
Jasni zorki — ego djetki.

Dobri večer!

Iz tega sestavka pa se tudi lahko prepričamo, kako je že od nekda Sloven bil boga boječ, dasiravno ni še takrat vžival luči zveličavne kršanske vere. Pa tudi, ko se je pokristjanil je objel z vso ljubeznijo nauk izveličarjev, in Nemec Helmold, kateri je živel v ednajstem stoletji, piše o Korošcih: Ni ljudstva, ktero bi položniše živelo in svoje duhovne bolj čislalo, nego so Korotanci.

Spominski mejniki.

(Nabral Hrabroslov Perné.)

Le tisti meni zdi se nar modrejši,
Ki se — zasramovan — premagovati vé.
Še večí dolg utvóri čas kasnejši —
Počasi kazen, al gotovo ostrá gré.

Oh veseli mladosti! in oh tudi starosti žalni!
Prvi, ker hitro beži, drugi, ki naglo hiti.

Dom in domovina sta mikálnost življenju!
Druge naše skrbi — trudi življenja so dni.

Malo le dni — je roža vsahnéla. Odmrla je hitro;
Preskrbno iščeš zdaj rožic in najdeš le trn.

Dva spremljevalca sta dana človeku — strah ino up:
Upanje željo podi, strah je ték omeji.

Ne objokuj jih več, ki véčno so zaspali,
Le tiste objokuj, ki smrti bi se balí!

Kako ljudje braneči se vijejo,
Da „dobro — dobro ni“ modró rečejo.

Z mečem v roki išči sreče svetá —
Z mečem v roki Te smrt odpeljá.

Državno modrovanje modruje tako-le:
„Kar hočeš, da se Tebi ne stori,
Storiti moraš drugim Ti!“

Kaj je lože od peresa? — Prah! —
Kaj je lože, kakor prah? — Veter! —
Kaj lože je od vetra? — Ženska! —
Kaj lože je, kot ženska? — Nič!

Starodavni pregovor.

Resnica mora véckrat preveliko prestati,
Pa vendar níkoli ne pogine.

Lívij.

Ovčja reja v Kanalski dolini na Koroškem.

(Spisal L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Poglejmo za ovniči, ki so jih kupili Lešani, da bo mo vedeli, kam pridejo, ali kaj se z njimi godi. Kakor je bilo omenjeno, imajo Lešani mastne planine, ktere so za pitanje ovničev nalašč stvarjene. Tjé jih zaženejo; ondi imajo mlade živinčeta dobro pašo in še skrbnejšo